

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRIEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyedévre 2 K. 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek, papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. eljáróknak egész évre 8 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány ára 10 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: FÜLEI SZ. LAJOS.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm.-ként 6 fillér-többeszi közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hirdetés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések M. kir. postatakarék és Clearing számla 10.489. sz. és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10.948 sz.

Székely anyavárosunk iparos társadalma.

(—gh.) A székelyudvarhelyi Polgári Önképző és segélyző egyesület vasárnap délután tartotta meg 12-ik évi rendes közgyűlését a kör nagytermében, Solymosy Endre tanár, egyesületi elnök vezetése mellett.

A közgyűlésen mintegy hetven tag volt jelen. Tekintve, hogy székely anyavárosunknak mintegy ezer önálló iparos van, sőt a több százra menő segédek is tagjai ezen szép irányu egyesületnek — bizony e'enyésző csekélységnek mondható ez a szám.

Nem kutatjuk mélyebb okait ennek a lanyha érdeklődésnek, hiszen bármerre tekintünk, ugyanezt látjuk többé-kevésbé mindenütt. Azt azonban egész őszinteséggel megmondhatjuk, hogy nem jól van ez így... Ez igen sajnós, káros és veszedelmes állapot, mert szomorú bizonyítéka annak, hogy nincs s'ilyetén módon nem is lehet kiforrott, át- meg átszűrt iparos közvéleményünk, a melyre pedig most és mindenha szükségünk van.

Ha elzárkozottságunkat hirtelen megszüntetnők s a jó, nemes és szép iránti lelkesedésünk győzedelmeskednék visszavonásra, irigységre, egymás elnyomására törekvő hajlamainkon; ha az együvé tartozandóság testvéries érzetének vesztá tüze meggyuladna székely hazafias sziveinkben; ha tudásunkat, emberségünk teljes erejét

egymásért és egymindnyájunk javainak védelmére, gyarapítására szentelnők, Isten és embereknek tetsző dolgot mivelhetnénk s összességünknek boldogítását elősegítve, gyöngye, erőtelenségek — ha nem is azonnal, de fokról-fokra, mint a lábadozó betegé — megerősödnének, aczélkeménységüvé válnának. Így azonban senyvedünk, pusztulunk és oldott kéve módjára szétesünk s együttes erőnk, sőt hatalmas munkánk nem egyéb valójában egyenkint, mint a szellő fuvalmától is könnyen letörhető, tehát megsemmisülő — érés előtti — buzakalász, mely pedig — szerencsés beérés, kévébe kötés után — magot és táplálékot nyújtana a föld népének s ezáltal imádott hazánknak, sőt még a külföldnek is.

A polgári kör választmánya, ügybuzgó elnökével és tisztviselői karával élen jó irányt követ: tömöríteni ohajtja városunk iparos közönségét ezen egyesület kebelében, hogy ki-ki saját foglalkozásának megfelelő szellemi tudást, társaságbeli szórakozásban élvezetet nyerhessen.

Azonban ez egymagában nem lehet elég életcélunk rendeltetéseknek betöltésére. Az a pár száz ember, a ki tagja a polgári körnek, ha minden tudását és erejét is latba vetné s azzal foglalkozás különbsége nélkül az összes iparosság társadalmi előhaladását szolgálná, még akkor is megmaradna egy bizonyos üresség: az

Ipartestület és az ebből kifolyólag megalakulható iparos társadalmi és szakmabeli összetartás hiánya. Ipartestület nélkül való s'ágos Bábeltornya egy nehány ember törekvése, a melyből soha sem lesz templom, hova az együvé tartozó hivek, tehát minden szakmabeli iparosaink, összegyűlvén és egymás nyelvét megértvén, boldog hittel, erős felekkel, józan öntudattal s látható, fogható eredménnyel közremunkálhassanak — a maguk és ezáltal hazánk önállóságának, független megélhetésének szent és nagy épületén, melyet elősegíteni minden magyar embernek elengedhetlen kötelessége.

„Hogy az értelmi fejlettség az anyagiak megszerzésének legfőbb segédeszköze legyen“ — minden alkalmat ragadjunk meg a tömörülésre. Szövetkezzünk, társuljunk, hogy a hatalmas világversenyben egymást közvetlenül támogatva, megállhassunk. Legyen tagja minden egyes iparos a Polgári Önképző-egyesületnek, s fejlessze értelmét. Az évi csekély 4 korona tagsági díj busasan megtérül a nyerendő haszonból. De viszont törekedjék mindenki az Ipartestület megalakításán, hogy a törvény által biztosított jogait első sorban maga az arra legjobban hivatott iparosság védelmezhesse.

Ezen föladatok megoldásán fáradozik a polgári kör tisztviselői kara s ennek betöltésében, sikerhez juttatásában számít az arra hivatott értelmes iparosságra. Tegye meg tehát mindenki a kötelességét s akkor az eredmény mielőbb mutatkozni fog!...

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRGZÁJA.

Szeles János.

(3. folyt.)

Tulajdonképen epikai költemény: „Az szerzőnek felesége halálának alkalmatosságával írott versei“ című. Elégiát várnánk a cím után, de a költemény voltaképp nem egyéb, mint elbeszélés felesége erényeinek, vele töltött házasság életének — melyet a szerző boldognak tartott, — főleg pedig betegeskedésének, melyből megtudjuk, hogy kik s mikkel gyógyították, — s végül istenes halálának. A tárgy maga kétségtelül alkalmas költői feldolgozásra, de ily alakban elhibázott; a tulságos részletezés miatt gyakran komikusá válik, megnevetett, pedig a szerző intenciója szerint sirnunk kellene egy ilyen derék asszony elveszte miatt.

Szeles legkiválóbb művének azt a „szomorú kimenetelű hármastörténet“et tartotta, „melyet Márónak és Násónak bőv írásaikból rövid summában magyar versekben foglalt,“ s a mely Dido, Lukrecia, s Pirus és Thisbe történetéből áll. Talán Haller János „Hármastörténet“-jének hatása alatt adta a „hármastörténet“ címet, mert közöttük különben semmi tartalmu összefüggés nincs.

Dido története, melyet Szeles négy részben énekelt meg, Vergilius Aeneiséből ismeretes előttünk; Szeles jobbára nem is tett egyebet, mint részben fordítja, részben pedig kivonatát adja az eposznak, helylyel-közzel azonban enged saját muzsája ösztönzésének, különösen, midőn alkalma nyílik lírai kitérésekre. Muzsája e hármastörténet írásakor már öreg volt: érzi ezt maga a költő is; s azért kéri:

„Vén musám vedd elő még egyszer lantodat,
Látogasd meg régen nem járt Parnassodat,
Kös:old meg jóízű Kástál forrásodat,
S ugrasd meg, mint lehet, öreg Pegasodat.“

Az eposznál szokásos ezen invocatio után elvezet bennünket Afrika partjaira, a hol Aeneas épen kiköt. A menekülők sorsán aggódva, elhatározza Aeneas, hogy az egyik trójaiával: Achatesel mindenekelőtt bejárja a környéket, hogy megtudja, a világnak mely tájára vetődtek, s biztonságban lehetnek-e.

„Hosszu utat a nagy erdőknél mérének,
De végtére egy szép síkra ki érnek,
A hol embereknek munkáit lelének.“

Aeneas és Achates tudni akarván, hogy micsoda várost építenek, elhatározzák, hogy közelebb mennek: elővigyázatból azonban áruhába öltöztek, s így senkitől fel nem ismerve barangolnak az épülő város utcáin: eljutnak a főtemplomhoz, midőn „a trombiták nagy harsogásával“ jött Dido, a királyné, körülvéve fényes udvarától. Dido áldozatot mutatott be Junonak, majd a népe közt fölmerült viszályokat csillapítja le. Egyszer csak

„... midőn ezek így folyának,
A czirkálók három foglyok t hozának,
Eneás, Akhates, kiket hogy látának,
Megijednek, mert az társaik valának.“

Dido azonnal megkérdezte az idegenektől, hogy honnan valók, mire közülök az egyik elmondja szerencsétlen sorsukat. Didót meghatotta a trójai panasza, bátorítja őket, megígéri, hogy segíteni fog rajtuk, sőt szívéből örülne, ha itt letelepednének. Most már Aeneas és társa fölöslegesnek tartják a további titkolódzást, „az állorcázajokat levetik, kiadják, s jelentik magokat“.

„Hogy Eneás tűnik Didónak szemében,
Meghaborodék ez látásán szívében“.

Üdvözlí Aeneast, kinek híret már „a gyenge korában“ hallotta, s „a maga szekerére ültetvén Eneast jobb keze felére“, a királyi palotába indult, de egyúttal gondoskodik a parton maradt trójaiakról is.

„Küld azért azoknak bőv eledeleket,
A parthoz, ökröket, fadjas teheneket,
Kövér berbécseket, hizott sertéseket,
Bort is ahhoz valót, sok számu vedreket.“

Aeneas viszonzni akarván Dido nagylelkűségét

„Akhates küldi a hajóban,
Askaniust hozza mindjárt Kártágóban,
Hogy hadd részesüljön az is minden jóban,
A melyet tapasztal bőv kezű Didóban.
S hagyja, hogy palástját görög Ilonának
Hozza el magával és Andromekhanak
Szoknyáját s jóvendőmondó Kassandrának
Fátyolát és csepszét! öreg Hecubának“.

Didónak első dolga volt Aeneast megvendégetni, ki a lakoma után a királyné unszolására elmondta Trója pusztulását, s azokat a kalandokat, melyeken Trójába való menekülésük óta keresztülmentek. Ez az elbeszélés, melyben annyiszor kitűnt Aeneas bátorsága és nemessége, Didóban még inkább megerősítette azt a szerelmet, melyet Aeneas benne mindjárt első látásra keltett; el is határozza, hogy leteszi gyászos özvegységét, s megosztja trónját Aeneassal. Testvérhuga, Anna szintén helyesli Didó elhatározását, s azt adja tanácsul:

Udvarhely. de inkább Csikmegyében anyyi, mint: főköv. —

Az udvarhelyvármegyei szabadelvűpárt folyó hó 22-én délután 4 órakor a vármegyeház kistermében ülést tart. Tárgy: A 23-iki törvényhatósági közgyűlés nevezetesebb tárgyai, így a kormányhoz intézendő bizalmi felirat mellett való egyöntetű állásfoglalás.

Elvi határozatok. A belügyminiszterium következő elvi jelentőségű határozatokat hozta: Piaczi és vásárrendészeti ügyben elsőfokon a főszolgabíró határoz; a községi előljáróság egyesek árulási helye és sorrendje tekintetében intézkedni jogosítva nincs. (B. M. 1427—903. sz.) Az örökbe fogadott egyén saját családi nevével felül örökbe fogadó atyjának családi nevét is köteles viselni (B. M. 23,531—903. sz.)

A vásár-látogatás szabályozása. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara tudatja az érdekelt közönséggel, hogy a heti és havi marhavasárok, valamint a bucsu vásároknak nem helybeli iparosok által való látogatása a kereskedelemügyi miniszter 74779 sz. elvi jelentőségű rendeletével a következőleg szabályoztatott: 1. Állatvásárok alkalmával, legyenek ezek akár országos, akár havi, akár pedig heti állatvásárok, — ha azok kifejezetten, kirakós vagyis ipari cikkek, — kivéve azokat, melyeknek forgalomba hozatala országos jellegű állatvásárokon kifejezetten meg van engedve (szíjgyártók és kötelesek cikkek, lópokróczok) forgalomba egyáltalán nem hozhatók. Heti állatvásárokon az említett cikkek is csak helybeli iparosok hozhatnak forgalomba, kivéve, ha idegen iparosoknak azokon való megjelenése az 1887. évi XVIII. t.-cz. értelmében alkotott szabályrendelet alapján kifejezetten meg van engedve. 2. Havi állatvásárok állatforgalmi szempontokból országos vásári jellegűeknek tekintendők s ez okból ezekre nézve ugyanaz áll, mint fentebb az országos vásárokról vonatkozólag vagyis, ha nincsenek kirakással engedélyezve, azokon csak az 1. pont alatt említett iparcikkek árusíthatók. Hogy ha havi állati vásárok heti vásárokkal esnek össze, vagy heti vásárokkal kapcsolatban engedélyeztetnek, akkor iparcikkekre, ha az 1886. évi XVII. t.-cz. alapján esetleg alkotott szabályrendelet másként nem intézkedik, — csakis helyben lakó iparosok árulhatnak, kivéve az 1. pont alatt felemlített cikkek, melyeket az állatvásárláson idegen iparosok is árusíthatnak. Ugyanezek állanak az időszaki (nagybójtji) állatvásárokról nézve is. 3. Bucsuvásároknál különbség teendő a között, vajjon kellő jog alapján engedélyezett (királyi vagy kormányhatósági engedélyen nyugvó) országos kirakóvásár jellegével bíró bucsuvásárról, vagy pedig tisztán vallási jellegű bucsunapokról, vagyis olyan bucsukról, bucsunapokról van szó, midőn a közönség tisztán ajtatosságát végzendő, jelenik meg valamely helyen. Első esetben a bucsuvásáron bármely iparos jogosítva van megjeleni, ellenben utóbbi esetben csak ugynevezett bucsucikkek (imakönyvek, olvasók, szentképek,

„Ügyekezéssel azon, hogy (Aeneas itten mulasson,
Vess akadályt benne, hogy ne indulhasson,
Kedvezkedve szerént, hogy minden folyhasson
S így szeretetedre szive gyuladhasson“.

Didó fáradozását valóban siker is koronázta; de nagy boldogsága rövid ideig tartott; megtudja, hogy a trójaiak s velünk Aeneas készülnek a tovautazásra. Keserű szemrehányásokat tesz ezért Aeneasnak, de midőn meggyőződik arról, hogy hasztalan, arra kéri, hogy legalább addig várjon

„... a meddig az idő jobbra kezd fordulni,
S a nagy szélvástól az alatt tágulni;
A tengerre kelni most igen félelmes,
A szélvészek között járnai veszedelmes,
Nem válik károdra, csak légy késedelmes,
Mig a forgó szél is léssen engedelmes“.

Aeneas azonban, attól tartva, hogy Didó könnyei utjától eltérítik, — minden bucsuszó nélkül elhajózott Afrikából népével együtt. Didó bánatában azzal a karddal ölte meg magát, mely valaha Aeneasé volt; de haldoklása közben bosszura hívja fel népét:

„Békességben vélek soha ne éljetelek,
S örökké ellenem fegyvert viseljetelek“.

Didó története tehát, mint látható, Vergilius elbeszélésén alapszik, — azzal a különbséggel, hogy Széles a költeménybe több epizódot is beleolvasztott; de minden csodás elem nélkül.

(Vége köv.)

Dr Lukinich Imre.

viaszgyertyák stb.) hozhatók forgalomba. — Az említett bucsucikkek, azonban a régi és általános gyakorlat értelmében, nemcsak helybeli iparosok árulhatják, hanem — mint az élelmi szereket is bárki, tehát idegen iparos is, áruba bocsáthatja.

Tan- és nevelésügy.

1500—1903. szám.

A kisdudóvódi, elemi és felsőnépiskolák tanítóinak s a tanítóképző tanári testületének.

„A gyenge elméjűek világá-
bólt“, írta Ellenbach Mátyás, áll. gyógypaedago-
giai tanító, Budapest, 1903. Toldy Lajos bizomá-
nya (II. Fő-utca 2.) című munkában, a szerző
külföldi és hazai gyakorlati tapasztalatai alapján
behatóan, népszerű modorban ismerteti a kül-
földi nevezetesebb enémű intézeteket és leírja
mindazt, a mit a tanítóknak és szülőknek, a szel-
lemi fogyatékosokról tudniok kell, a velük való
bánásmód és tanításuk módszere tekintetében.

Mint hogy a szóban forgó munka nemcsak
közérdekű voltánál fogva, de a gyenge tehetsé-
gűek szakszerű oktatása szempontjából is hézag-
pótló s mint ilyen, minden neveléssel és tanítá-
sal foglalkozó egyén által kiváló haszonnal olvas-
ható: ezen említett művet vallás- és közoktatás-
ügyi m. kir. miniszter ur ő nagyméltóságának f.
é. 27863. sz. a. kelt rendelete értelmében a tan-
testületeknek figyelmébe a legmelegebben ajánlom.
A mű ára 2 korona, mely összegben azon áll.
cl. iskolai tanítói könyvtárak részére, hol a be-
iratási díj erre fedezetet nyújt, ennek terhére
megszerezhető.

Székelvudvarhely, 1903. május 19.

Sziklay, s. k.
kir. tanfelügyelő.

Irodalom.

A francia forradalom felvilágosodott tanait
először az arisztokrácia karolta fel. A sors kedveli
az ilyen ellentéteket és az eszmékért, melyeket a
sonculottok vittek diadalra, először a szalonok
finom urai és csipkés dámai lelkesültek. A Walpole
párisi leveleit kell olvasni, vagy Taine finom
leírását, hogy egészen élvezze az ember azt a
finom illatot, melyet az olyan hölgyek, mint Choseul
hercegné, vagy Madame Du Deffand szintén kile-
heltek. Az élet szinte ünneppé vált, nem hiányzott
az ihlet sem és bárminő kötelező volt a gantéria,
a beszélgetés nem tért ki a tudomány és a
humanitás problémái elől sem és a nők egész
híuságukat abba helyezték, hogy ott is tündökl-
jenek. E szalonokban érintkezett az előkelő világ
nemcsak az írőkkel, hanem a gazdag polgári
körökkel is, melyek életmódja már ekkor egészen
hasznalóvá vált az arisztokráciához. Erről a korról
szól igen érdekesen a Nagy Képes Világtörténet
most meg jelent 183. füzeté. A 12 kötetes nagy
munka szerkesztője Marczali Henrik, egyetemi
tanár, ki egyuttal a kötet írója is. Egy-egy gazda-
gon illusztrált kötet ára diszes félbörkötésben 16
korona; füzetként is kapható 60 fillérjével.
Megjelen minden héten egy füzet. Kaphatók a
kiadóknál (Révai Testvérek Irodalmi Intézet Rész-
vénytársaság Budapest, VIII., Üllői-ut 18 sz.) s
minden hazai könyvkereskedés útján, havi részlet-
fizetésre is.

Nagy idők. Nagy idő történetét írja Acsády
Ignác: A magyar Birodalom Története című
művének 13-ik és 14-ik füzetében. Nagy Lajosnak
és közvetlen elődeinek korszakát rajzolja. Tehát
azt a kort, melynek kezdete a királyi hatalom és
tekintély teljes aláhanyatlását mutatja, végre pedig
a magyar királyság fényben és dicsőségben leg-
gazdagabb ideje. Az I. Károly uralkodását megelőző
50 évben véres belmozgalmaknak színhelye volt
Magyarország. Színeinek komorságával megdöbbent
az a kép, melyet Acsády e korszakról elébünk
tár. Az egész államgépezet megapadt, a jogrend
és belső biztonság helyére rablás és erőszak lépett
és Venczel és Ottó uralkodásának eseményei
tulajdonképpen az elhatalmasodott olygarchák szem-
élyei körül csoportosulnak. Nem túlzás, ha Acsády
azt mondja, hogy Károly a királyi hatalom igazi
ujjjalkotója. Bölcsességének bizonyossága, hogy
ehhez a munkához felhasználta a tömegek ösztönét,
hogy köznemességre és polgárságra támaszkodott.
Az ő érdeme az akkori valutának rendezése, a
honvédelem újjászervezése és hogy a polgári ele-
met és a városokat töméntelen kiváltsággal és

kedvezményekkel igyekezett országa szociálgaz-
dasági szervezetében megfelelő szerephez juttatni.
A munkát, melyet megkezdett, Nagy Lajos fejezte
be dicsőségesen. A magyar történelírásnak legszebb
fejezetei közé tartoznak azok a lapok, melyeken
Acsády — Lajosnak alakját, politikai és uralkodói
egéniségét rajzolja meg. Nincs történeti munkánk,
melyben e nagy király jelentősége olyan pre-
gnansul kidomborodnék, mely oly tiszta képét
nyujtaná Nagy Lajos munkájának, szociálitkai
és diplomáciai tevékenységének. Nem csak a
csatateren, a politikai tevékenységben egyengette
Magyarország nagyságának útját, hanem a keres-
kedelem és ipar terén is. A kivétel fokozásának
szempontjából megnyitotta az országot az idegen
iparnak, de a hazai ipar fejlesztését is szíven
viselte. Reformálta a czéhrendszert és gondoskodott
nem csak az iparosok, de a fogyasztók érdekéről is.
Nemcsak megsokasodott a hazai iparosok száma,
hanem némelyik európai színvonalra is emelkedett.
A városi elem gazdagodását aztán az állam hatal-
mas gyarapítására használta fel. De nem feledke-
zett meg az őstermeléssel foglalkozó alsó néposz-
tályok javáról sem. A földesuri bíráskodást egye-
nesen jobbagyvédő czélzattal terjesztette ki. Iga-
zán nagy volt minden téren. Nagy mint király és
nagy mint ember. Acsády történelírói élelátását
és írói művészetét mi sem bizonyítja jobban,
mint az, hogy Lajosnak annyiszor megrajzolt
nagyságát egészen új színben tudta feltüntetni.
Ezen az új képen talán emberibb, mint más
történelírók jellemző előadásában, de mélyebb is
és közelebb áll hozzánk. Ezt a Nagy Lajost nem-
csak csodáljuk, de szeretjük is, sőt a mi több,
meg is értjük, mert belelátunk a lelkébe és nyom-
mon követjük emberi és uralkodói fejlődését.
Acsády gyönyörűen kiállított munkája az Athenaeum
kiadásában jelenik meg 40 füzetben és egy-egy
füzet ára 60 fillér.

Különbélek.

— **Időjelzés** a meteorologiai intézet május
20-iki távirati jelentése szerint: Enyhébb, válto-
zatlan és elvéve csapadék.

— **Új ügyvéd.** Dr Sebessy Arthur, a fiatal
jogász generáció egyik igen tehetséges képviselője
a napokban kiváló sikerrel tette le az ügyvédi
vizsgát Marosvásárhelyen. Az új ügyvéd egyelőre
a székelv fővárosban maradt.

— **Kinevezés.** A marosvásárhelyi kir. ítélő-
tábla elnöke Sipos József helybeli kir. törvényszéki
díjtalan joggyakornokot a marosvásárhelyi ítélő
tábla kerületébe díjas joggyakornoknak nevezte ki.

— **Eljegyzés.** László Albert városunk
érdemes jegyzője eljegyezte Csejhey Sil-
la b a Klárát Nagysomkuton.

— **Jutalom a faiskolakezelőknek.** Darányi
földmívelésügyi miniszter pályázati hirdetményt
tesz közzé, tudósítván, hogy ez évben a Magyar
Földhitelintézet tíz évre szóló alapítványából egy
600, két 400 és tizenhatsz 200 koronás jutalom-
díjat fog a fiskolai kezelőknek kiosztani. Kertészek,
tanítók pályázhatnak ezekre a jutalomdíjakra,
különös figyelemben fognak részesülni azon tanítók,
a kik filoxera által elpusztított vidékeken kezelnek
mintaszerűen faiskolát. A kérvények az illetékes
tanfelügyelőség útján július hó elsejéig terjesz-
tendők föl.

— **Fürdőbiztosok.** Dr Demeter Lőrincz já-
rási főszolgabíró Homoród-fürdőre és Katona
Ferencz korondi körjegyzőt Korond-fürdőre fürdő-
biztosoknak nevezte ki vármegyénk alispánja a
folyó évi fürdő-idényre.

— **Székelv mentés.** A H a n g y a kötelékébe
tartozó fogyasztási szövetkezetek vármegyénk ter-
ületén is zászlót bontanak. Alsósímenfalván
Kobátdemeterfalva fiókkal még e hó folyamán
megalakul a hasznos intézmény, mintegy 300
taggal, a Nyikó-menti papok és tanítók ügybuzgó
közreműködésével. Társadalmunk ébredezik.

— **A Szejke-fürdő** vasárnap megnyitották
ugyan, de az akkor estére tervezett majajst —
az időjárás alkalmatlan volta miatt — mai napra
halasztották ell. Tehát a mulatságot ma (áldozó
csütörtökön) fogják megtartani.

— **A polgári önképző** és segélyző-egyesület
e hó 17-én S o l y m o s s y Endre tanár, egy-
elnök vezetése alatt tartotta meg évi rendes köz-
gyűlését, melyen a vezető tisztviselők részletesen
és a legmesszebb terjedhető pontossággal szá-
moltak be a szép földadatokat teljesítő egyesület
mult évi működéséről. Solymossy elnök a töle
megszokott népies modorban, finom czélzásokkal
teljes, sok jóakaratról tanuskodó beszéddel nyi-

totta meg a közgyűlést. Széles látó-körrel és nagy tudással mutatott reá a székely kisiparosság mindennapi nehéz küzdelmére. A nyomott gazdasági viszonyokat megkapóan ecsetelte és kitarásra, önmivelődésre serkentette iparosainkat. A zajos éljenzéssel fogadott beszédért és az elnök ügyszófogásáért jegyzőkönyvi elismerést és köszönetet nyilvánítt a közgyűlés. Ezután Csillag József titkár adta hű történetét az egyesület multévi működésének. A gondos jelentést köszönet mellett jkivileg megörökítik. Ugyancsak elismerő köszönetet mondtak Fischer Ferencz penztáros, Szabó József gazda, Benedek Géza és Szabó Gyula könyvtárosoknak is pontos és lelkiismeretes működésükért. Elfogadták a jövő évi költségelőirányzatot s ezután igen megható jelenet következett. Ugyanis Solymossy elnök az alapszabályok szerint a maga és tisztviselő társai nevében lemondott s állását a közgyűlés rendelkezésére bocsájtotta. Pillanatnyi szünet állott be, miközben egy elhangzott indítványra lelkes éljenzés adta tudtára a tisztviselőknak, hogy tiszteletbeli állásuk, melybe polgártársaik ragaszkodása, bizalma helyezte — továbbra is közbecsülésben álló egyéniségükre várakozik. Egyhangulag újráválasztották a volt tisztviselőket. Benedek Géza könyvtárosnak eddigi működéseért külön jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak s miután lemondásához visszavonhatatlanul ragaszkodott, helyébe ifj. Szemerjay Károlyt választották meg könyvtárnoknak. Az egyesület jogtanácsosának pedig dr. Kovácsy Albert helybeli kiváló ügyvédet választották és kerik fel a városunk köreiből eltávozott Lukácsffy István kir. közjegyző helyébe, akinek eddigi működéseért szinten elismerést szavazott a közgyűlés. A választmányba póttagnak Szabados Ferenczet kiáltották ki. Vegül az indítványok során a közgyűlés megbizta a kör választmányát, hogy az az előzőleg megalakított városi Ipartestület megalakítását tegye magáévá s azt segítse megvalósításhoz. Péter Lajos indítványára pedig kimondták, hogy ezentúl az elhalt egyleti tagok temetésén a koporsó előtt gyászlobogót vitetnek s ennek kötelességszerű teljesítésével Varga Márton egyleti alkalmazottat bizzák meg. Az egész gyűlés komoly higgadságról s iparos polgártársaink fejlettségéről tett újabb bizonyítékok.

A kanyaró most már valóságos járványos jellegű öltött városunkban. E hó 19-ig a mult számunk kimutatásán kívül 12 új betegedést és a régebbiekből 1 gyógyulást jelentettek be. Az egészségügyi hatóság elrendelte, hogy az elemi iskolákban az évről vizsgákat sürgősen tartásuk meg.

A helybeli Hitelszövetkezet évi rendes közgyűlését június hó 10-en, határozatképtelenség esetén pedig június 28-án (vasárnap) fogja megtartani. A központi kiküldött hétfőn vizsgálta meg a szövetkezet ügykezelését s minden tekintetben a legnagyobb megelégedését nyilváníttotta.

Kirándulás a zöldbe. A helybeli „Tisztviselői kör” mára tervezett kirándulását alkalmasabb időre halasztotta.

A zombori fogyasztási szövetkezet másfél éves multjáról vetünk értesítést Peter József zombori k. jegyző úrtól, aki elévülhetetlen érdemeket szerzett községekben e teren is. A H a n g y a központ kötelekében működő fogyasztási szövetkezet 1902. év végeig, egy és fél év alatt a következő eredményt érte el. A szövetkezetnek 159 tagja volt 161 üzletesszettel. Az üzletrészek értéke 20—20 K. Készpénzzel 11392 K 29 f, hitelbe 3432 K 02 f, összesen 14829 K 31 f értékű árut vettek. Készpénzzel 10,011 K, hitelbe 1198 K, összesen 11209 K 89 f értékű árut adtak el s év végén 4613 K 05 f árukészlet és **994 K 05 f tiszta nyereség** mutatkozott. Tekintve a kezdet nehezégeit, fenyves eredménynek mondható már az anyagi siker is. De ettől eltekintve, sokkal nagyobb, sőt kiszámíthatatlan az erkölcsi haszon, mert az addig minden-napi korcsmazas megszűnt; takarékosagra szokott a lakosság s ma már a korcsmai zárórak ellenőrzése főiőslegessé vált; a rossz áruk forgalomba hozatala s az ezek teren elkövetett visszaélések megszűntek; a nép az elsatnyulástól meg van mentve. Ezekből tehát bárki meggyőződhetik, hogy a hol még élni kívánnak, ott — különösen faluhelyen — a szövetkezeteket jó lesz megalakítani. Az értelmiség: papok, tanítók és előjáróságok ezt bizonyára szívükön hordják s rövid időn belül valószínűleg minden községekben ott lesz a védelmet biztosító szövetkezeti bolt.

Községi kenderáztatók. A „Székely-Udvarhely” mult számában említettük, hogy nagysolymosi Konez Árpán a községi kenderáztatók felállítását sürgeti. Dr. Damokos Andor alispá-

nunk erre vonatkozólag most a következő rendelkezést adta ki:

4517—903. alisp. sz.

Mindenik főszolgabíró urnak.

Ismétellen panasz tétellett aziránt, hogy a kender termelés és a kendernek háziiparszerű feldolgozása legnagyobb részben azért hanyatlak, mivel a községek közös áztató helyekről nem gondoskodnak, a folyó vizekben való áztatás pedig a haltenyésztes és állategészségi szempontból tilalmazva van s ez okból székely népünk a kender termelés és ennek feldolgozásával járó előnyös és hasznos foglalkozásról inkább lemond, minthogy a tilalmazott helyeni áztatás miatt büntetésnek tegye ki magát.

Közgazgatási szempontból a kender termelést, a háziipar fejlesztés szempontjából a kender feldolgozását felette fontos és szükségesnek tartván, az 1894-ik évi XII. t.-cz. 17. §-ában foglalt rendelkezés alapján felhivom főszolgabíró urat, haladéktalanul utasítsa a vezetésére bizott járás községeinek előjáróságait, hogy kenderáztató helyek kijelöléséről sürgősen gondoskodjanak.

A gondoskodás mikéntjére vonatkozólag utasítást ez időszert az okból nem adhatok, mivel azt a helyi viszonyok mérlegelésével a község előjáróságainak áll kötelességében megállapítani s a község lakosságaira legelőnyösebben létesíteni.

De azt már ez alkalommal is kijelentem, miszerint a czél érdekében megkivánom, hogy minden község áztató helyekről gondoskodjék.

Nem lesz kifogásom az ellen, hogy amely községben erre alkalmas források nincsenek az ezekkel, vagy folyó vizekkel bíró szomszédos községekkel társuljanak e czélből.

Tájékoztul azt is kijelentem, hogyha bár a folyóvizekben kendert áztatni nem is szabad, azon intézkedést, mely a folyóvizek mentén a viznek áztatás czéljából egy mederbe való kivételét s annak az áztatások bevezése és a levegő teljes lehülése után a mederbe való visszabocsátását határozná el, nem kifogásolnám, de sőt helyeselném.

Ez irányba teendő intézkedésének eredményéről folyó év aug. hó 10-éig jelentését elvárom. Székelyudvarhely, 1903. május 18.

Dr. Damokos Andor,
alispán.

Köszönet. Özv. Szakáts Jánosné e helyen is köszönetet nyilváníttja a helybeli kereskedőknek és kereskedő ifjúsági körnek a boldogult férje halála alkalmából részükéről megnyilvánult meleg és rokonszenves részvétért s ama szép koszorúért, melyet szeretett férje ravatalára helyeztek.

A méhcsipés, mint gyógyítószer. A bécsi Orvostársulatban dr. Percz marburgi orvos felolvasást tartott, a melyben azt fejtegeti, hogy a méhcsipés kitűnő háziszser a reumatizmus ellen. Az orvostudomány nem használja ugyan, s azonban már mintegy 500 esetben alkalmazta sikeresen mint speczifikus szert a valódi reumatizmus ellen. Ha a méh egy egészséges embert megszúr, akkor fájdalmas daganat támad, esetleg fejfájás és ájulás következik be. Ha azonban egy embert gyakran megcsip a méh, lassankint hozzászokik a mérleghez. Ha egy izületi reumatizmusban szenvedő embert csip meg a méh, nem támad daganat, csak akkor, ha egymásután több méh is megcsipi. Akkor azonban eltűnik az izületből a kínzó fájdalom. Erre a tapasztalatára alapítva dr. Percz igen érdekes gyógyítómódját találta ki a reumatizmusnak. A beteget először egynehány, azután több méhvel megcsipeti, de mindig a beteg testrészt közelében; egyelőre összesen 70 méhcsipésre van szükség. Nagy meglepetéssel hallották az orvosok, hogy egy beteg asszonyt a kura ideje alatt 6592 méh csipett meg. A csipést addig folytatták, amíg az asszony teste elvesztette a mérge iránt való fogékonyságát s egyuttal megszabadult az izületi reumatizmusától is. Dr. Percz az izom-reumatizmus ellen is ajánlja a méhkurát. Az előadás nem keltett vitát, de a jelen voltak csodálkozva nézték, hogy dr. Percz több méhvel megcsipette magát, anélkül, hogy a csipés helyén daganatot kapott volna.

A fajtojások az udvarhelyi járás kigazdái részére megérkeztek. Bővebb tájékoztul „Közgazdaság” cz. rovatunk nyujt.

Piaczi árak kivonata az e hó 19-iki heti vásárról: buza 2 K 60, elegyes 2 K 10, rozs 2 K, törökbuza 2 K, zab 90 f és burgonya 60 f közép árban került eladásra 20 literes vékánként.

Elveszett. Kénosi Forizs Mózesnek egy 3 éves pej és egy 4 éves szürke kanczacskója elveszett.

Gsarnok.

A mikor tégedet...

A mikor tégedet közelembbe látlak,
Hírét se hallom én künn a szélzúgásnak,
Havas mezőknél benn szebb tanyára leltem,
Szelid tekinteted ringatja a lelkem.

Ha elméssz körömből csak kevés időre,
Leszek a határnak borongós felhője,
Borongok utánad, mint a lassu bánat,
Zajgó tél-vihartól lesz a lelkem bágyadt.

Bágyadt leszek, bágyadt s az arczom is halvány,
Mintha soha többé híredet se hallnám,
Forrázott tavaszunk fejtegetem álmát,
Siratom reményim minden egyes szálát.

Tarcsafalvi Albert.

Közgazdaság.

Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesülettől.

Szám 203—1903.

Meghívó.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület választmánya **f. hó 25-én d. u. 3 órakor** a vármegyeház kistermében rendkívüli ülést tart, melyre a választmány tagjai tisztelettel meghívotnak.

T á r g y.

1. A székelyföldi actionak üsző bevásárlásra kiterjesztése iránti előterjesztés elhatározása évi 20000 korona államsegélyvel és az idejü bevásárlás módozatainak a megállapítása.

2. Folyó ügyek.

Székelyudvarhelyt, 1903. május hó 17-én.

A z e l n ö k s é g.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület. Sz. 207—1903. Hirdetmény. Az udvarhelyi járás részére szánt fajtojásokat a földmivelőügyi m. kir. miniszterium megküldötte. Felkérjük a néppel gyakrabban érintkező lelkész, tanító és községi előjáró urakat, hogy erről az érdeklődő gazdákat oly utasítással sziveskedjenek értesíteni, hogy a kicserélés — tojásért tojás — Hlatky Miklós gazdasági egyleti titkár lakásán (Kossuth-utca) történik. Székelyudvarhelyt, 1903. május 20. Az elnökség.

Törvénykezés.

Törvénytészeki főtárgyalások. A helybeli kir. törvénytészeknél folyó évi május hó 15-én és 16-án megtartott főtárgyalások eredménye a következő: Kinda Péter bözödujfalvi, Barabás Miklós bonyhádi, Barabás János véczkei és Varga András bözödujfalvi lakosok lopás és orgazdaság büntette miatt: 1. és 4-ik vádlott 2—2 havi; 2-od rendü vádlott 3 havi és 3-ad rendü vádlott 15 napi fogházra íteltettek. Jogerős. — Bálint János felső-rákosi lakos lopás büntette miatt 6 havi börtönre íteltetett. Elitelt felebbezést jelentett be. — Both Dénes Pálé (kapolnásoláhalvi), Demeter Mihály lövétei és Boj Dénes szenterzsébeti lakosok magánlak-megsértés büntette miatt 6—6 havi börtönre íteltettek. Jogerős. — Gergely Elek József zetelaki lakos lopás büntette miatt ügye (nyomozat kiegészítése végett) elnapolva. — Püli József segesvári lakos lopás büntette miatt 1 évi börtönre és 3 évi hivatalvesztésre íteltetett. Jogerős. — Máté Lajos és egy társa máréfalvi lakosok hatóság elleni erőszak büntette miatt ügye, a vádlottak meg nem jelenése miatt elnapolva. — Hegyi Gáspár szentléleki lakos lopás büntette miatt ügyben felmentetett. Közvádli felebbezést jelentett be, vádlott felmentése miatt.

Kitűzött főtárgyalások. E hó 22-ére Simó János hatóság elleni erőszak büntette; Beregi Sándor és 3 társa lopás és orgazdaság büntette; Tarcsafalvi Pálfi Sándor és 3 társa, hivatali hatalommal való visszaélés büntette miatt ügyekben.

Bűnügyi tárgyalások. A helybeli kir. járás-bíróság büntető osztályánál e hó 15-én ifj. Szélyes István felsőboldogasszonyfalvi lakost súlyos testi-sértés vétségeért 1 napi fogházra és 4 K pénzbírságra ítélte a bíróság, ellenben Lukács Lukács máréfalvi lakost közcsend elleni kihágás vádjá alól vádelejtés folytán — fölmentette.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

Fagylalt a legkülönbözőbb választékban, úgy **pompás cukrászsütemények** is friss minőségben **állandóan** kaphatók: **Ernst György cukrászatában** Székelyudvarhelyt, Deák-tér 15. sz. alatt. Vidéki megrendeléseket pontosan teljesít.

Sz. 310-903. kj.

Árverési hirdetmény.

Alólirott községi előjáróság közhírre teszi, hogy folyó hó 3-án felfogott 2 éves sárgakanczacsikó, H. A. jegye van, **1903. június hó 2-án** délután 2 órakor 100 korona becsértékkel a legelőbbet ígérőnek el fog adni a községházánál.

Szentegyházasaláhfalu, 1903. május 18.

Menyhárt János
kjegyző.

Balázs István
bíró.

Pál István

butor- és épület

műasztalos

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 40. szám.

— (Özv. Gyarmathy Károlyné helyiségében.) —

Kézdivásárhelyt több, mint 10 évi működésem, a szép hírnévnek örvendett Czim-balmos-féle általános elismert és nagy ki-tüntetéseket érdemelt műasztalos mű-helyben nyert és ott hét évig gyakorolt képzettségem után, épület-és — **műbutor asztalos üzletemet** —

Székelyudvarhely városba helyeztem át. Midőn ezt a n. é. közönség szives tudomására hozom, székely honfiumi tisztelettel kérem, kegyes-kedjék szolid, lelkiismeretes, pontos és bármely ha-zai vagy külföldi készítménnyel szemben úgy az olesó árt, mint a minőséget tekintve, a versenyt kiálló munkálataimról közvetlen meggyőződést szerezni. Elkészítek mindenféle stylű műasztalos munkát saját, vagy bármely más minta és terv szerint. Teljesítem a legújabb divat szerinti háló-, ebédlő-, iroda- és üzletberendezéseket. Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan elintézek. Költségvetésekkel és árajánlatokkal szivesen szolgálok.

STANDARD

életbiztosító-társaság Edingburghban, Angolhon. — Alapított 1825.

Magyarországi fiók:

Budapest, IV. Kossuth Lajos-utca 4. szám.
(Standard palota.)

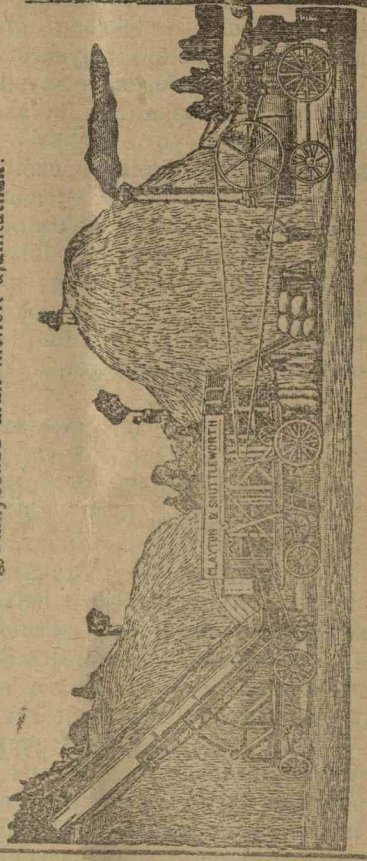
Évi bevétel 32,000,000 K.
Kiutalt nyeresémrészek . . 170,000,000 „
Vagyon 260,000,000 „
Halálesetek folytán kifizetve 520,000,000 „

A „Standard“ kötvényeinek nevezetesebb előnyei:
Kétségtelen biztonság. Alacsony díjak. Szabad világgötvények. Kötvények érvényben tartása díjfizetések elmulasztásánál. Tökésítés és előre megállapított visszaváltási érték. Megtámadhatatlanság. Feltétlen fizetés öngyilkosság esetében egyévi fennállás után. Szabad háboru-biztosítás népfelkelők részére. Díjtáblázatok kívánatra küldetnek. Bővebb felvilágosítás a **Székely-Udvarhely**-kiadóhivatalában Székelyudvarhelyt (Kossuth-utca) nyerhető.

Műasztalos-tanulónak két jó családból való fiut fölvesz Pál István épület- és butorműasztalos Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 40. sz.

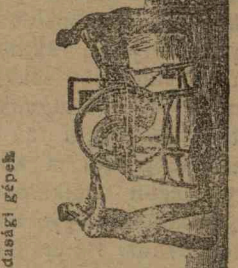

Clayton & Shuttleworth
mezőgazdasági gépgyárosok
Budapest Váci-kertút 63. sz.
Által a legújtanýosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gözcséplőgép-készletek
továbbá járgány-cséplőgépek, lóharc-céplők, tisztító-rosták, konkolyosók, kaszáló-és arató-gépek, szénagyújtók, boronák.

„Columbia-Drill“
legjobb sorvetőgépek, szecs-kavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, darálóok, örmő-malmok, egyetemes acél-ekék.

2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek
Részletes árajzok kiva-nálra ingyen és bérmentve küldetnek.
Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és cséplőgép-gyára.

RÉPÁTI VIZ hazánk legkitűnőbb ásványvize, ujonnan érkezett friss tavaszi töltés

HAÁB és HEITZ és GÁL JÁNOS UTÓDA
főraktárában SZÉKELYUDVARHELYT
NAGYON MÉRSÉKELT ÁRBAN KAPHATÓ.

Dr Purjesz Zsigmond professzor a következőképpen nyilatkozik:
Bizonyítom, hogy a Répáti-savanyuvizet a nyakhártiak hurutos bántalmái ellen ismételtén jó sikerrel alkalmaztam.
Dr Lengyel Béla m. kir. egyetemi tanár szakvéleménye a következő:
A K.-Impér Répáti-savanyuviz a jók között is a legjobbak közé tartozik, nemesak mint élvezeti ital kitűnő, hanem mint gyógyító ital is megbecsülhetetlen, stb. stb. Emésztési és vizeleti nehézségeknél, gyomor- és vesebajoknál, gyuladással, hólyag- és köszvényes bántalmak ellen stb. stb. felülmulhatlan.

Kapható továbbá minden előkelőbb vendéglőben.